

die kennis wel in huis, sterker nog: hij trad vaak op als constructeur voor andere, soms bekende architecten zoals voor A.J. Krop-holler bij het gebouw voor de Bank R. Mees en Zoonen aan de Zuidblaak³³) en voor J.J.P. Oud bij de Spaarbank aan de Botersloot³⁴).

Keren we nu van de techniek weer terug naar de architectonische ontwikkeling in de representatieve sfeer tot 1930. Zoals gezegd waren de twee zeer opvallende gebouwen van de Nationale Levensverzekering-Bank aan de Boompjes en de Amsterdamsche Bank aan de Coolsingel van de hand van A.A. van Nieuwenhuyzen. Het gebouw van de Nationale, waarvan - in tegenstelling tot dat van de Amsterdamsche Bank - wel vele foto's bewaard gebleven zijn³⁵), werd in 1923 ontworpen³⁶) en in dertien maanden (1923-1925) gebouwd, precies op de plaats waar nu de verlengde Willemsbrug is. Bij de bouw was er al sprake van deze brugverlenging die de gemeente na sloop van de oude panden waarin de levensverzekeringsmaatschappij tot dan toe was gevestigd, gemakkelijk realiseerbaar achtte. Tegenwerking van de toenmalige directeur van de Nationale, J.W. Niemeijer, was er de oorzaak van dat het nieuwe gebouw er toch kwam³⁷), en dat de verlenging van de brug naar de Blaak pas na de oorlog en na sloop van de resten van het pand gerealiseerd kon worden³⁸).

De voorgevel aan de Boompjes gaf een herhaling te zien van motieven die we ook tegenkwamen bij het Hudighuis³⁹). Allereerst een duidelijk basement, waarin de ingang betrokken werd; hierboven bevond zich de hoofdverdieping die bij het Hudighuis o.a. de directievertrekken herbergde⁴⁰). Deze hoofdverdieping vormde als het ware de basis voor de pilasters (muurpijlers) die bij het Hudighuis voorzien waren van kapitelen van bouwceramiek met een gestyleerde vormgeving. Dit alles werd afgesloten door een sterk geprononceerde kroonlijst en een hoog dak. We zien dus in beide gebouwen een traditionele opbouw gelijk aan die van het pand van de Nederlandsche Handel-Maatschappij: een driedeling in de hoogte bestaande uit *a*) plint/basement, *b*) 'vlak' met pilasters of kolommen en *c*) kroonlijst met dak. Wel was alles bij de Nationale (en de Amsterdamsche Bank) veel plastischer uitgewerkt dan bij het Hudighuis: de pilasters staken veel meer uit de gevel en droegen een groot vlak waarop de naam van de firma stond. Ook was de natuurstenen gevel van de Nationale voorzien van sprekende over de volle hoogte naar voren komende muurdelen (risalieten), terwijl de bakstenen middenrisaliet van het Assurantiehuis nauwe-